

Fallet Lillemor Holm - vikten av att bli älskad

I boken *Fallet Lillemor Holm* får läsaren en inblick i Elias Almgrens liv. "Sulan" som han kallas, är praktiserande psykolog men känner att den passion han en gång känt för sitt yrke börjat avta. För att få mer tid att tänka över sitt yrkesval och allmänna mående tänker han ta ett sabbatsår, men hans planer blir avbrutna när en av hans klienter ber honom hjälpa en väninna. Denna väninna heter Lillemor Holm och är i uselt skick, både fysiskt och psykiskt. Hon är underviktig, ovårdad, nedstämd, nervös, självmordsbenägen och har ohälsosamma alkoholvanor. Varken hon själv eller någon som känner henne verkar tro att hennes mående kan förbättras, men efter klientens positiva recension av Sulan och hans behandlingsformer är Lillemor fast besluten att få hjälp av Sulan. Han var nästan lika besluten att påbörja sitt sabbatsår men en blandning av hans eget samvete, bekantas vädjan och Lillemors egen envishet får honom att ändra sig. När de väl kommit igång med samtalen inser Sulan att det finns mycket att bearbeta från hennes förflutna. Genom bokens gång samtalar de om allt från hennes auktoritära uppfostran till hennes synska förmåga. Något som försvårar det hela är att Lillemor inte är en lätt klient att ha att göra med. Hon passar inte tider, strider emot behandlingsformen, undviker frågor och prövar därmed Sulans tålmod gång på gång. Trots det fattar Sulan ändå tycke för Lillemor och gör sitt bästa för att hjälpa henne. Många gånger lyckas han med detta, men framgångarna tycks aldrig bli långvariga. Hon går upp i vikt, hon går ned i vikt. Hon slutar dricka alkohol men börjar igen. Hon skaffar ett jobb, hon slutar. I slutet av boken verkar det som att allt börjar reda upp sig. Lillemor har ett jobb, en kille, ska ge ut en bok om sitt liv och är på väg att börja i gruppterapi som komplement till Sulans samtal. Tyvärr är inte heller dessa framgångar långvariga och Lillemors mående havererar snabbt men mer obemärkt än förut. Det leder till ett tredje självmordsförsök, som hon tyvärr inte överlever. Lillemors död i kombination med Sulans passiva sabbatsår och obearbetade känslor från tidigare upplevelser gör att även hans mående försämras. Sulan åker ut till sin stuga och sköljer ned alldeles för många sömntabletter med alldeles för mycket sprit, troligtvis med syfte att aldrig vakna upp igen. Han överlever till skillnad från Lillemor och försöker återgå till sitt "vanliga liv", men gör detta med både sitt eget och Lillemors försök i bakhuvudet.

Vad går det då att få ut från denna bitterljuva historia? Evander väver in många komplexa ämnen i boken som läsaren kan fastna för; auktoritär uppfostran, familjerelationer, missbruk, känslöshandling, övernaturliga krafter, symbolik och psykisk ohälsa. Trots det är det inte någon av dessa teman jag fattar tycke för under min läsning, utan jag tilltalas av ett ämne som på sätt och vis är både enklare och mer komplext än de nämnda ovan. Nämligen vikten av att bli älskad.

Genom deras samtal får läsaren lära sig mer om Lillemors livshistoria och de människor som inkluderats i den. Det som tydligt sticker ut är att hon tidigt styrts av en auktoritär uppfostran och hennes pappa tycks varit upphovsmannen till detta. I samtalen med Sulan berättar Lillemor om hur hon fick stryk och kritik om hon inte passade tider samt att han skämdes om hon inte klarade en uppgift. Pappan var dessutom alkoholberoende och utsatte då ofta familjen för våld. En auktoritär förälder av detta slag innebär som förväntat en ökad press på att vara perfekt och kontrollerad, men det finns värre följder än så. Denna filosofi föreslår nämligen att det inte räcker med att vara människa, utan att målet snarare är att sträva efter att vara så långt ifrån mänsklig som möjligt. Idealet är att trycka undan känslor, undvika fel och förneka brister. Problemet är att du alltid kommer vara mänsklig, därmed aldrig vara bra nog. På så sätt förtrycker han Lillemors mänskliga natur, vilket inte kan leda till annat än bristande självförtroende, mindervärdeskomplex och medberoende. Genom att ta alla beslut åt henne gör han det dessutom tydligt att hennes omdöme inte går att lita på, vilket krossar Lillemors möjligheter till att bli självständig i framtiden.

Lillemors mamma kan också ses som auktoritär, men främst på det sociala planet. Hennes högsta prioritet är nämligen att familjen aldrig ska sticka ut eller betraktas som avvikande. Även denna typ av auktoritet är skadlig då den innebär att hennes egen mor, som ska älska henne mest av alla, bryr sig mer om vad samhället tycker än om hennes dotters mående. Detta är något som bara snabbar på förlusten av självförtroende och självrespekt. Möjligen visar det också på mammans eget dåliga självförtroende; ”Och som andra vill alla människor vara som saknar självförtroende. Är man nämligen som andra finns det hopp om att den inbillade mindervärdigheten inte syns och märks på samma sätt” (Evander, s.150). Hemifrån får Lillemor alltså med sig att hon inte får eller bör vara sig själv och att den hon är varken kan något eller är värd något. Dessa övertygelser fortsätter följa med Lillemor genom livet och är vad som leder henne till män som Stefan.

Stefan var Lillemors före detta pojkvän som hon hävdar var både är det bästa och värsta som hänt henne. En tid in i deras turbulenta förhållande gjorde han Lillemor med barn men tvingade henne att göra abort och lämnade henne, men trots det ser hon honom fortfarande som hennes livs kärlek. När Sulan frågar henne vad det var i Stefan som hon drogs till svarar hon att han var så trygg för att han alltid visste hur det skulle vara. Med andra ord var han, precis som hennes pappa, ännu en auktoritär och osympatisk man som hon försökte övertyga sig själv att hon var älskad av.

Dessa övertygelser blir ett återkommande samtalsämne när Sulan och Lillemor träffas. Lillemor blir lika upprörd varje gång när Sulan ifrågasätter föräldrarnas och Stefans kärlek till henne; ”Det vet jag inte, jag bara tror det, jag är nästan säker på det förresten!”. Hon kan acceptera att de behandlat henne dåligt, men att de inte gjort det utav kärlek är för henne otänkbart, och kanske är det inte särskilt märkligt? Förnekelse är oftast lättare och mindre smärtsamt än alternativen. I Stefans fall handlar det om djup hjärtesorg, men i hennes föräldrars fall är det någonting större än så. Då deras brist på kärlek, från Lillemors pessimistiska perspektiv skulle innebära att varken Stefans eller någon annans kärlek till henne aldrig haft förutsättningar att existera. Om våra föräldrar, de som gett oss liv, tagit hand om oss och som vi delar hälften av vårt DNA med, inte älskar oss, vem ska då kunna göra det? Det enda botemedlet mot denna fråga är ett starkt självförtroende som skulle kunna ersätta och efterlikna denna villkorlösa kärlek, men det har inte Lillemor. Hennes auktoritära uppfostran har lärt henne att det faktum att hon är mänsklig är skamligt, att hennes förmågor inte har värde och att hon aldrig kan bli älskad på sina egna termer, och då blir det omöjligt att på egen hand lära sig att älska sig själv. För att kunna älska andra måste man förvisso först älska sig själv, men om man aldrig lärt sig vad kärlek är av sina föräldrar vet man inte vad det innebär och då blir det näst in till omöjligt. Sulan försökte nog lära henne, men det kan vara för stort och komplext att lära någon på så kort tid, speciellt om denna någon under hela sitt liv inte riktigt upplevt det.

Jag skulle sammanfattningsvis summera min tolkning av bokens essens på samma sätt som Sulan väljer att beskriva essensen i Lillemors bok; ”Det finns ett desperat rop som skallar genom hela boken, och det är ett rop från en ung flicka att få bli älskad och accepterad och respekterad för den hon verkligen är. Därför vägrar hon in i det sista att försona sig med tanken på att inte vara älskad av de människor som vi alla kräver den mest förutsättningslösa kärleken av, nämligen våra föräldrar” (Evander, s.299).

Det man kan ta med sig är alltså att vikten av att bli älskad väger tyngre än allting annat.

En uppsats skriven utifrån boken *Fallet Lillemor Holm* av Per Gunnar Evander

Emma Johansson

SA19C, Katedralskolan Uppsala

28/2–2021